

Більовський Максим Олександрович,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування економічного факультету,
начальник відділу визнання та легалізації іноземних документів,
доктор філософії з публічного управління та адміністрування,
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0006-1028-044X>
e-mail: mbilovsky@karazin.ua

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. У статті досліджено особливості формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері України в умовах розвитку інформаційного суспільства. Зазначено, що в умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій формування інформаційного суспільства стає одним із ключових чинників соціально-економічного розвитку держави. Обґрунтовано, що поточна цифровізація фінансових відносин, впровадження фінансових технологій та трансформація фінансових ринків суттєво змінюють традиційні підходи до формування та реалізації державної політики. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення державної політики у фінансовій сфері, визначено роль ключових суб'єктів публічного управління, зокрема Національного банку України, у забезпеченні фінансової стабільності, інформаційної безпеки та розвитку цифрових фінансових послуг. Значну увагу приділено аналізу міжнародного досвіду формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері в умовах інформаційного суспільства та можливостям його імплементації в Україні. Методологія дослідження базується на системному та комплексному підходах, аналізі нормативно-правових актів, порівняльному аналізі міжнародних практик і синтезі сучасних наукових досліджень. За результатами дослідження визначено ключові проблеми та перспективи вдосконалення державної політики у фінансовій сфері України з урахуванням викликів цифрової трансформації. Основні результати дослідження свідчать про поступове удосконалення існуючого регуляторного середовища, проте виявлено необхідність більш гнучких теоретико-методичних підходів при формуванні та реалізації державної політики в умовах цифровізації фінансової сфери, які мають бути спрямовані на посилення кібербезпеки та захист персональних даних. Доведено, що в умовах російської військової агресії та запровадження в Україні правового режиму воєнного стану інституційна архітектура державної політики у фінансовій сфері зазнала суттєвої трансформації, яка набула ознак критично важливого елемента національної безпеки, що обумовило посилення ролі держави у координації фінансових процесів, концентрації ресурсів та оперативному реагуванні на існуючі кризові виклики та ризики. Висновки статті

© Більовський М. О., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

містять рекомендації щодо трансформації державної політики в умовах європейської інтеграції України, спрямованої на підтримку сталого та безпечного функціонування фінансової сфери у цифрову епоху. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інтегрованих моделей державної політики, які б забезпечували баланс між інноваціями, контролем та безпекою у фінансовій сфері.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, державна політика, фінансова сфера, інформаційне суспільство, цифровізація фінансів, фінансові технології (fintech)..

Як цитувати: Біловський М. О. Особливості державної політики у фінансовій сфері в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Теорія та практика державного управління*. 2025. Вип. 2 (81). С. 175–189. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-2-10>

Вступ. Актуальність дослідження особливостей державної політики у фінансовій сфері в умовах розвитку інформаційного суспільства зумовлена сучасними тенденціями цифровізації економіки та швидкого впровадження інноваційних технологій у фінансову сферу. Сьогодні фінансові процеси дедалі більше інтегруються з цифровими платформами, електронними платежами та системами дистанційного банківського обслуговування, що створює нові виклики для державного регулювання та контролю. В умовах інформаційного суспільства традиційні методи управління фінансовою сферою втрачають ефективність, що потребує перегляду стратегій державної політики.

Фінансова сфера, яка охоплює систему фінансових відносин, фінансові ринки, фінансові інститути та механізми мобілізації і перерозподілу фінансових ресурсів, зазнає суттєвих трансформацій під впливом цифровізації. Особлива увага приділяється питанням безпеки та прозорості фінансових операцій, регулюванню електронних платежів, розвитку фінансових технологій (FinTech) та цифрових валют. Для держави стає критично важливим забезпечення стабільності фінансового ринку, захисту прав споживачів фінансових послуг і запобігання ризикам кіберзлочинності. Ці фактори підкреслюють необхідність адаптації політики у фінансовій сфері до швидких технологічних змін та забезпечення ефективного використання цифрових ресурсів.

Крім того, розвиток інформаційного суспільства сприяє підвищенню рівня фінансової грамотності населення та розширенню доступу до фінансових послуг. Це відкриває нові можливості для держави у сфері соціально-економічного розвитку та впровадження політик, спрямованих на підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності національної економіки. Тобто дослідження особливостей державної політики у фінансовій сфері в умовах інформаційного суспільства є надзвичайно актуальним як для науки, так і для практики управління державними фінансами.

Для України розвиток інформаційного суспільства супроводжується впровадженням електронних фінансових послуг, цифрових платіжних інструментів, фінансових технологій (fintech), а також нових форм взаємодії між державою, бізнесом і громадянами у фінансовій сфері. Це зумовлює необхідність пере-

гляду традиційних підходів до формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері з метою забезпечення фінансової стабільності, прозорості фінансових процесів, захисту прав споживачів фінансових послуг та інформаційної безпеки.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу особливостей державної політики у фінансовій сфері України з урахуванням сучасних цифрових трансформацій та міжнародних тенденцій розвитку інформаційного суспільства.

Огляд літератури. Проблематика державної політики у фінансовій сфері в умовах розвитку інформаційного суспільства є предметом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. У працях зарубіжних дослідників (Smith J., Brown K., Gumbo L., Chude-Okonkwo U., Xie Z., Wu Y.) акцентується увага на цифровій трансформації фінансових ринків, ролі фінансових технологій, забезпеченні кіберстійкості та адаптації регуляторних моделей до умов цифрової економіки [16; 20; 23].

Вітчизняні науковці (Дацій Н., Герман А., Зверева К., Коваленко О., Мельник Т., Миколайчук М., Міщенко В., Невара Л., Терханов Ф., Целуйко О.) досліджують питання розвитку фінансової сфери України, державного регулювання фінансових ринків, електронних фінансових послуг та захисту персональних даних. Водночас недостатньо розробленими залишаються питання комплексної державної політики у фінансовій сфері як єдиного об'єкта публічного управління в умовах інформаційного суспільства [2; 5; 6; 7; 11; 14].

Водночас, незважаючи на численні дослідження, залишається недостатньо вивченою проблема інтеграції державної політики у комплексну модель цифрової трансформації фінансової сфери України. Особливої уваги потребує аналіз ефективності механізмів кібербезпеки та правового захисту фінансової сфери в інформаційному суспільстві. Це потребує модернізації нормативно-правової бази, пошуку оптимальних інструментів державної політики, які враховували б специфіку фінансової сфери України в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Метою статті є комплексний аналіз особливостей державної політики у фінансовій сфері України в умовах розвитку інформаційного суспільства. Для досягнення мети поставлено такі завдання: проаналізувати нормативно-правові засади державної політики у фінансовій сфері України; визначити роль основних суб'єктів публічного управління у реалізації державної фінансової політики; узагальнити міжнародний досвід державного регулювання фінансової сфери в умовах цифровізації; окреслити проблеми та обґрунтувати напрями вдосконалення державної політики у фінансовій сфері України.

Методологія дослідження. Для виконання поставлених завдань у дослідженні використано системний та комплексний методологічні підходи, а також методи аналізу і синтезу, порівняльно-правовий аналіз, контент-аналіз нормативно-правових актів та наукових публікацій. Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі акти України, офіційні документи органів державної влади, матеріали міжнародних організацій та результати наукових досліджень останніх років. Здійснено порівняльний аналіз українського та зарубіжного до-

свіду формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері з урахуванням специфіки розвитку інформаційного суспільства.

Основні результати дослідження. В умовах повномасштабної війни та запровадження в Україні правового режиму воєнного стану інституційна архітектура державної політики у фінансовій сфері зазнала суттєвої трансформації. Фінансова сфера набула ознак критично важливого елементу національної безпеки, що обумовило посилення ролі держави у координації фінансових процесів, концентрації ресурсів та оперативному реагуванні на кризові виклики.

Ключовими суб'єктами державної політики у фінансовій сфері є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Національний банк України, які функціонують у режимі підвищеної відповідальності, що поєднує елементи демократичного врядування та кризового управління. Слід зазначити, що в умовах війни відбулося розширення дискреційних повноважень органів виконавчої влади та фінансових регуляторів, зокрема щодо бюджетного перерозподілу, валютного регулювання, контролю за рухом капіталу та стабілізації фінансової системи [1; 3; 4; 7; 9].

Так, правовий режим воєнного стану зумовив оперативне коригування нормативно-правового регулювання фінансової сфери, яке здійснювалося переважно через підзаконні акти, рішення уряду та регуляторів. Такі зміни мали тимчасовий характер, однак значною мірою вплинули на архітектуру фінансового законодавства. Цифрові інструменти стали ключовим механізмом забезпечення безперервності фінансових процесів в умовах війни: електронні платежі, дистанційні фінансові послуги, автоматизовані системи бюджетного адміністрування. Водночас нормативно-правова база виявилася фрагментованою, що створює ризики правової невизначеності та ускладнює реалізацію довгострокової державної політики у фінансовій сфері після завершення воєнного стану.

Цифрова трансформація фінансової сфери стала фактором фінансової стійкості та адаптивності держави в умовах збройної агресії. Масове використання цифрових платіжних систем, електронних бюджетних процедур, дистанційного обслуговування клієнтів фінансових установ дозволило забезпечити безперервність фінансових операцій навіть за умов фізичного руйнування інфраструктури та переміщення населення. Тобто в умовах війни цифровізація фінансової сфери набула не лише економічного, а й соціально-гуманітарного виміру, забезпечуючи своєчасну виплату соціальних допомог, пенсій, заробітних плат військовослужбовцям та внутрішньо переміщеним особам. Водночас зросли ризики цифрової нерівності та кіберзагроз, що потребує посилення державного регулювання та адресних заходів підтримки [6; 12; 15].

Слід зазначити, що в умовах гібридної війни фінансова сфера України перебуває під постійним впливом кібератак, інформаційних операцій та спроб дестабілізації фінансової системи. Фінансова та інформаційна безпека стають взаємопов'язаними елементами державної політики національної безпеки [24].

В умовах воєнного стану держава змушена застосовувати посилені механізми контролю, обмеження доступу до окремих фінансових операцій та спеціальні режими обробки інформації. Разом з тим, дослідження виявило потребу

у переході від реактивних до проактивних механізмів кіберзахисту, що передбачають прогнозування загроз, резервування цифрових ресурсів та інтеграцію стандартів ЄС і НАТО у сфері кібербезпеки [19; 22].

Важливим напрямом формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері є євроінтеграційний вимір фінансової політики в умовах воєнного стану. Євроінтеграційний курс України в умовах війни не лише не втратив актуальності, а й став каталізатором реформування фінансової сфери. Виконання зобов'язань щодо гармонізації фінансового законодавства з правом ЄС здійснюється паралельно з реалізацією антикризових фінансових заходів.

В умовах воєнного стану європейські фінансові інструменти та стандарти відіграють роль стабілізуючого чинника, сприяючи залученню міжнародної фінансової допомоги, підвищенню прозорості публічних фінансів та довіри міжнародних партнерів. Разом з тим, існує ризик формального перенесення європейських норм без належної адаптації до умов воєнної економіки.

Слід зазначити, що в сучасних умовах глобальної цифровізації фінансових послуг державна політика у фінансовій сфері зазнає істотних трансформацій. Інформаційне суспільство, що характеризується стрімким розвитком фінансових технологій (фінтех), потребує нових підходів до нагляду за фінансовими установами, зокрема щодо обробки даних, електронних транзакцій, кібербезпеки та управління цифровими активами. Міжнародна практика свідчить про те, що провідні країни світу вже адаптують свої нормативно-правові системи до цих викликів, впроваджуючи гнучкі та інноваційні моделі регулювання [11; 13].

Так, провідні держави світу в умовах криз і воєнних конфліктів застосовують адаптивні моделі фінансового регулювання, які поєднують жорсткий контроль із підтримкою фінансових інновацій. В умовах війни в Україні особливо актуальним є досвід використання тимчасових регуляторних режимів, кризових фондів, цифрових платформ управління фінансовими ресурсами. Імплементация таких підходів в Україні може сприяти підвищенню стійкості фінансової сфери, однак потребує чіткої правової регламентації та інституційної спроможності органів державної влади. Особливої уваги потребує питання прозорості та підзвітності фінансових рішень в умовах воєнного стану.

Міжнародний досвід антикризового фінансового регулювання містить численні приклади реагування держав, центральних банків та міжнародних інституцій на системні фінансові кризи, які спричиняли масштабні економічні потрясіння. Ці практики важливі не лише для традиційних економічних криз, але й для розуміння, як діяти у військових та гібридних кризах, коли фінансова система перебуває під подвійним тиском – зовнішньої агресії та цифрових викликів.

Так, наприклад, США під час фінансової кризи 2007–2009 рр. застосували комплекс урядових та центрально банківських заходів, спрямованих на стабілізацію фінансової системи, а однією з ключових ініціатив стала Програма екстреної стабілізації економіки (TARP), за якою уряд виділив до \$700 млрд на викуп токсичних активів і докапіталізацію банків. Через ці заходи банки суттєво укріпили свої капітальні позиції, і до 2013 р. уряд повернув більшість витрачених коштів, а фінансові інституції суттєво підвищили свою стійкість.

Одночасно Федеральна резервна система застосовувала низку нетрадиційних грошово-кредитних інструментів (кілька раундів кількісного пом'якшення – QE), що дозволило збільшити ліквідність та підтримати кредитну активність у банківському секторі [16; 20].

Українські регулятори можуть запозичити вищезазначену ідею державної підтримки капіталу фінансових установ та використання нетрадиційних монетарних інструментів для забезпечення ліквідності в умовах глибокої кризи (зокрема воєнної), коли ринок кредитування скорочується, а потреба у підтримці фінансової системи зростає.

Цікавим є досвід Європейського Союзу, який під час глобальної фінансової кризи 2008–2009 рр. через Європейський центральний банк (ЄЦБ) запровадив широкий комплекс заходів, що включали: масові ліквідні ін'єкції через викуп активів та позик, розширення гарантій депозитів, координацію політики на рівні ЄС, створення системи європейського нагляду за фінансовими інститутами та антикризових механізмів. А на рівні Центральної та Східної Європи була започаткована Віденська ініціатива (Vienna Initiative) – платформа, що координувала дії між західними банками та місцевими регуляторами для запобігання надмірному скороченню кредитування та зниженню фінансової активності після кризи [11; 17].

Україна може адаптувати координаційні підходи ЄС, зокрема для підтримки міжбанківського кредитування, синхронізації дій регулятора з міжнародними партнерами та формування прозорих гарантійних механізмів у кризові періоди.

Після Азійської фінансової кризи 1997–1998 рр. Південна Корея та інші країни регіону суттєво змінили підходи до фінансової стабільності. Наприклад, у Кореї було створено інтегрований орган нагляду за фінансовим сектором (Financial Supervisory Service), який забезпечив швидке реструктурування неплатоспроможних фінансових установ, ліквідацію слабких банків та посилення пруденційного нагляду над ризиками. Водночас, інші країни регіону активізували співпрацю через механізми обміну резервами та спільного реагування (наприклад, Chiang Mai Initiative Multilateralisation – CMIM), що дозволяє країнам спільно підтримувати валютні резерви та ліквідність у разі зовнішніх шоків [23].

Український фінансовий сектор може також скористатися цим досвідом шляхом інституційного об'єднання наглядових функцій, створення стійких механізмів кризового реагування та регіональної співпраці для зміцнення фінансової стійкості у війні та післявоєнному відновленні.

Ще одним корисним досвідом може слугувати досвід Ісландії, яка під час фінансової кризи 2008–2011 рр. стикнулася з крахом власних банків та різким падінням курсу національної валюти. В цих умовах Уряд країни запровадив контроль за капіталом, гарантував депозити та отримав міжнародну підтримку через Міжнародний валютний фонд для стабілізації економіки і відновлення довіри до фінансової системи [17].

Український регулятор також може розглянути тимчасові заходи контролю капіталу та підтримки фінансового сектора, що допоможуть знизити фінансові ризики у періоди екстремальних зовнішніх шоків, зокрема. у сучасних умовах російської військової агресії та запровадженого в країні воєнного стану.

Аналіз вищенаведеного міжнародного досвіду підкреслює, що макропруденційні інструменти (оцінювання системних ризиків, вимоги до капіталу, стрес-тестування фінансових установ, механізми раннього попередження) стають критичними для запобігання накопиченню ризиків у фінансовій системі. Це означає, що держава повинна не лише регулювати окремі фінансові інституції, а й забезпечити системний нагляд за усією фінансовою екосистемою з можливістю швидкого реагування на кризу. Тобто запровадження макропруденційних механізмів в Україні, зокрема стандартизованих стрес-тестів, моніторингу ризиків та системи раннього оповіщення, може значно підвищити стійкість фінансової сфери під час війни та поступового переходу до відновлення економіки.

Отже, міжнародний досвід антикризового фінансового регулювання демонструє: успішна протидія великим кризам передбачає комбінування монетарної підтримки, фіскальних стимулів, інституційних реформ, гарантій для банківських систем та координації на міжнародному рівні. Україна, яка зараз перебуває в умовах війни та запровадженого в країні воєнного стану, може інтегрувати ці підходи у систему державної політики у фінансовій сфері, адаптуючи їх до національного контексту, щоб забезпечити стійкість фінансової системи, захист прав громадян та підтримку економічної активності в умовах невизначеності.

Слід зазначити, що незважаючи на існуючі позитивні зрушення та тенденції розвитку фінансової сфери України в сучасних умовах, зберігаються такі ключові проблеми, протиріччя та суперечності, що стримують ефективну цифровізацію фінансової сфери країни, а саме [1; 8; 18; 21]:

Сучасний воєнний та в майбутньому післявоєнний періоди розвитку України характеризуватиметься необхідністю комплексного відновлення фінансової сфери, як ключового елементу економічної стабільності, соціальної згуртованості та інституційної спроможності держави. Фінансова сфера в умовах повоєнної трансформації набуває системного значення, оскільки саме через неї здійснюється акумуляція ресурсів для відбудови, перерозподіл міжнародної допомоги, фінансування соціальних програм і стимулювання економічного зростання.

Так, повномасштабна війна суттєво поглибила низку структурних проблем фінансової сфери України, які формувалися протягом тривалого періоду. Насамперед йдеться про хронічну фіскальну незбалансованість, що проявляється у високому дефіциті державного бюджету, значній залежності від зовнішніх джерел фінансування та обмежених внутрішніх можливостях мобілізації фінансових ресурсів. Суттєвим викликом залишається зростання державного боргу та боргового навантаження на публічні фінанси, що обмежує фіскальний простір для інвестицій у розвиток. В умовах війни ці проблеми посилилися через скорочення податкової бази, руйнування виробничої інфраструктури та переміщення економічно активного населення.

Також фінансова сфера України характеризується інституційною фрагментацією, яка проявляється у недостатній координації між органами публічної влади, відповідальними за формування та реалізацію фінансової політики. В умовах воєнного стану така фрагментація частково компенсувалася кризовими механізмами управління, однак у післявоєнний період вона може стати серйоз-

ною перешкодою для системного розвитку. Обмежена інституційна спроможність органів публічного управління, зокрема на регіональному та місцевому рівнях, ускладнює ефективне використання фінансових ресурсів, знижує прозорість бюджетних процесів та створює ризики нецільового використання коштів на відбудову [14; 24].

Однією з ключових системних проблем фінансової сфери є низький рівень довіри населення та бізнесу до фінансових інститутів. Війна посилила фінансову вразливість домогосподарств, призвела до втрати заощаджень, доходів і майна, що негативно вплинуло на готовність громадян брати участь у фінансових процесах та інвестувати у відновлення економіки. При цьому, недостатній рівень фінансової грамотності, цифрова нерівність та обмежений доступ до фінансових послуг у постраждалих регіонах посилюють соціально-економічну диференціацію та ускладнюють формування інклюзивної фінансової системи.

Стрімка цифровізація фінансової сфери, яка стала фактором стійкості під час війни, у післявоєнний період супроводжуватиметься новими ризиками. Зокрема, зростає вразливість фінансових систем до кібератак, витоку персональних даних та технологічних збоїв, що може мати системні наслідки для фінансової стабільності. Недостатня інтеграція кібербезпеки у фінансову політику держави, фрагментарність нормативно-правового регулювання цифрових фінансів та дефіцит кваліфікованих кадрів у сфері фінансових технологій становлять серйозні виклики для післявоєнного розвитку [22].

Одним із пріоритетних стратегічних напрямів розвитку фінансової сфери у післявоєнний період є відновлення фіскальної стійкості. Це передбачає реформування бюджетної системи, оптимізацію державних видатків, розширення податкової бази та поступове скорочення дефіциту бюджету без зниження рівня соціального захисту населення. Важливим завданням є формування довгострокової боргової стратегії, спрямованої на зниження боргових ризиків, диверсифікацію джерел фінансування та підвищення ефективності використання залучених коштів, зокрема міжнародної фінансової допомоги.

Стратегічний розвиток фінансової сфери у післявоєнний період неможливий без інституційного зміцнення органів публічної влади, відповідальних за фінансову політику. Це включає підвищення професійної спроможності державних службовців, удосконалення механізмів міжвідомчої координації та запровадження сучасних цифрових інструментів фінансового управління. Особливу роль відіграє розвиток системи публічної фінансової підзвітності та контролю, що є критично важливим для забезпечення прозорості процесів відбудови та підвищення довіри міжнародних партнерів.

Відновлення довіри до фінансової сфери має стати ключовим стратегічним завданням державної політики у післявоєнний період. Це передбачає розширення доступу населення до фінансових послуг, розвиток механізмів страхування, підтримку малого і середнього бізнесу та впровадження програм фінансової грамотності. Фінансова інклюзія повинна розглядатися не лише як соціальний, а й як економічний інструмент, що сприяє мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів для післявоєнного відновлення [12; 18].

Вважаємо, що фінансова сфера України має розвиватися у тісному зв'язку з євроінтеграційними процесами, а гармонізація фінансового законодавства з правом ЄС, впровадження європейських стандартів фінансового нагляду та розвиток цифрових фінансових інструментів є передумовами інтеграції України у єдиний європейський фінансовий простір [10].

Інноваційний розвиток фінансової сфери, зокрема у сфері фінансових технологій, відкритих даних та електронних фінансових сервісів, має стати драйвером економічного зростання та конкурентоспроможності України. Адже чинна система державного регулювання фінансової сфери не завжди адекватно відповідає динаміці розвитку інформаційного суспільства. Фрагментованість нормативно-правової бази, недостатня узгодженість між суб'єктами публічного управління, виклики кібербезпеки та зростання обсягів цифрових фінансових операцій потребують формування цілісної та адаптивної державної політики [21].

Отже, дослідження дозволило ідентифікувати комплекс системних проблем державної політики у фінансовій сфері, які загострилися в умовах війни: фрагментарність фінансового законодавства, підвищені ризики кібербезпеки, обмеженість фінансових ресурсів та залежність від зовнішньої допомоги. Саме тому, сучасний і майбутній післявоєнний розвиток фінансової сфери України має базуватися на подоланні системних структурних проблем, інституційному зміцненні публічного управління та стратегічній орієнтації на фінансову стійкість, інклюзію та євроінтеграцію.

Війна, попри руйнівні наслідки, створила унікальне вікно можливостей для глибокого реформування фінансової сфери, а воєнний стан створив умови для прискореного впровадження цифрових рішень, які можуть стати основою післявоєнного відновлення України та стати основою сталого розвитку держави в довгостроковій перспективі. Стратегічними напрямками державної політики у фінансовій сфері має стати формування цілісної цифрової фінансової стратегії, інституційне зміцнення фінансових регуляторів, розвиток фінансової інклюзії та інтеграція фінансової сфери України у європейський та глобальний фінансовий простір з урахуванням досвіду воєнного управління.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволило комплексно осмислити особливості формування та реалізації державної політики у фінансовій сфері України в умовах розвитку інформаційного суспільства, повномасштабної війни та дії правового режиму воєнного стану, а також визначити ключові виклики і стратегічні орієнтири подальшого розвитку цієї сфери економіки.

Встановлено, що в умовах війни фінансова сфера набула статусу критично важливого елементу національної стійкості, від ефективності функціонування якого безпосередньо залежать обороноздатність держави, соціальна стабільність та здатність до відновлення. При цьому, фінансова сфера в сучасних умовах трансформується у багатовимірний публічно-управлінський простір, у межах якого поєднуються фінансові, інформаційні, цифрові та безпекові процеси.

Доведено, що запровадження воєнного стану суттєво змінило характер державної політики у фінансовій сфері, зумовивши перехід від класичних регуляторних підходів до антикризової, мобілізаційної моделі управління фінансами.

Така модель характеризується підвищеною централізацією фінансових рішень, розширенням дискреційних повноважень органів публічної влади, оперативністю бюджетного та валютного регулювання, а також активним використанням цифрових інструментів для забезпечення безперервності фінансових процесів.

Визначено, що цифровізація фінансової сфери в умовах розвитку інформаційного суспільства та війни виступила ключовим фактором адаптивності та стійкості фінансової системи України. Саме цифрові платіжні механізми, електронні бюджетні процедури, дистанційні фінансові послуги та цифрові платформи публічних фінансів забезпечили функціонування фінансової сфери в умовах фізичного руйнування інфраструктури, міграції населення та високого рівня ризиків. Водночас така цифрова трансформація супроводжується зростанням кіберзагроз і потребує інтеграції фінансової та інформаційної безпеки в єдину систему державної політики.

З'ясовано, що нормативно-правове забезпечення державної політики у фінансовій сфері в умовах воєнного стану має фрагментарний характер. Хоча оперативні зміни законодавства дозволили стабілізувати фінансову систему, у довгостроковій перспективі це створює ризики правової нестабільності та ускладнює перехід до стратегічного управління фінансовою сферою в післявоєнний період. Це обумовлює потребу у формуванні цілісної фінансово-правової доктрини, адаптованої до умов цифрової економіки та євроінтеграційних зобов'язань України.

Доведено, що міжнародний досвід антикризового фінансового регулювання демонструє ефективність поєднання жорстких стабілізаційних заходів із гнучкими регуляторними механізмами, орієнтованими на інновації та фінансову інклюзію. Для України особливо цінними є практики макропруденційного нагляду, тимчасового контролю руху капіталу, державної підтримки фінансових інститутів та прозорої координації з міжнародними партнерами. Імплементация такого досвіду має здійснюватися з урахуванням специфіки воєнної та післявоєнної економіки.

Встановлено, що війна суттєво загострила системні проблеми фінансової сфери України, зокрема фіскальну незбалансованість, боргові ризики, інституційну фрагментацію та дефіцит довіри з боку населення і бізнесу. Разом із тим воєнний період створив унікальні передумови для прискореного реформування фінансової сфери, зокрема у напрямі цифровізації, підвищення прозорості публічних фінансів і модернізації фінансового управління.

Обґрунтовано, що стратегічні напрями подальшого розвитку фінансової сфери мають ґрунтуватися на відновленні фіскальної та боргової стійкості, інституційному зміцненні органів публічної влади, розвитку фінансової інклюзії, посиленні кібербезпеки та гармонізації фінансового законодавства з правом Європейського Союзу. Фінансова політика післявоєнного відновлення повинна бути спрямована не лише на компенсацію втрат, а й на формування стійкої, інноваційної та соціально орієнтованої фінансової системи.

Узагальнюючи результати дослідження, зроблено висновок, що державна політика у фінансовій сфері України в умовах розвитку інформаційного суспільства, війни та повоєнної трансформації має розглядатися як інтегрована складова публічного управління та національної безпеки, що потребує систем-

ного, довгострокового та стратегічно орієнтованого підходу. Реалізація такого підходу створить підґрунтя для сталого розвитку фінансової сфери та ефективного відновлення України у післявоєнний період.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інтегрованих моделей державної політики у фінансовій сфері та оцінкою ефективності цифрових інструментів публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голоскевич А. В. Правові основи функціонування фінансової системи України. *Наукові записки*. Серія: Право. 2024. Вип. 16. С. 323–328. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-323-328>
2. Коваленко О. М. Особливості регулювання фінтех-індустрії в Україні. *Фінанси України*. 2020. № 5. С. 33-42. DOI: [10.25140/2411-5215-2023-1\(33\)-139-153](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1(33)-139-153)
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
4. Концепція розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2021-2025 роки. Міністерство цифрової трансформації України. Київ, 2021. 38 с.
5. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 3–11. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11)
6. Міщенко В. І. Цифровізація регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ. *Економічний простір*. 2025. Т. 12. С. 30-44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-30>
7. Невара Л. М., Зверєва К. С. Правове регулювання цифрової трансформації національної фінансової системи в контексті євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025, № 89. С. 4-26. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.26>
8. Ніколаєнко Ю. В. Державне регулювання і фінансова безпека банківського сектору України: проблемні питання та шляхи вирішення. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 2(3). С. 131-137. DOI: [https://doi.org/10.25140/10.25140/2410-957620173\(11\)131-137](https://doi.org/10.25140/10.25140/2410-957620173(11)131-137)
9. Попов Д. І., Котуха О. С. Трансформація фінансового права України в умовах цифровізації. *Вісник ЛТЕУ. Юридичні науки*. 2024. Т. 16. С. 16–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2616-7611-2024-16-03>
10. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/uevropajska-integraciya/ugoda-pro-asociasiyu>.
11. Целуйко О. І. Особливості державного регулювання банківської системи в умовах євроінтеграції. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 262–270. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.39>
12. Шелудько С. А. Цифровізація банківської діяльності в Україні як виклик і рушій у забезпеченні фінансової безпеки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. № 18. С. 7-26. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-08-07>
13. Alliance for Financial Inclusion. Digital Financial Services Regulation: Current State of Practice Report. AFI, 2022. 112 p.
14. Datsii N., Mykolaichuk M., Herman A., Horbova N., Terkhanov F., Herman M. Mechanisms of state regulation of the sphere of financial services to ensure sustainable development of Ukraine in the context of national security: Public administration aspects. *Learning Gate Journal*. 2024. Vol. 8, No. 6. P. 1399-1410. DOI: <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2256>

15. Fedyshyn, M. P., Zhurko, R. V., Lobko, O. M. The role of fintech in the financial market development in Ukraine. *The Actual Problems of Regional Economy Development*. 2024, P. 278-291. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.278-291>
16. Gumbo L., Chude-Okonkwo U. A. K. Regulatory sandbox as a frontier for innovation and sustainability: a systematic review. *Cogent Business & Management*. 2025. Art. 2510555. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2510555>
17. OECD. Digitalisation of financial services, access to finance and aggregate economic performance. *OECD Publishing*. 2024. 98 p.
18. Shostak T. The current state and mechanisms for assessing digital financial assets in Ukraine. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2025, № 44. P. 128-138. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15079559>
19. Smith J., Brown K. International experience in regulating digital financial instruments. *International Finance Review*. 2023. Vol. 8. No. 2. P. 77-95. DOI: <https://doi.org/10.55908/sdgs.v11i5.557>
20. State regulation of the digital transformation of the economy. *American Journal of Business Management, Economics and Banking*. 2023. No. 9. P. 145–150. URL: <https://american-journal.org/index.php/ajbmeb/article/view/471>
21. Tesliuk S., Mykhalchuk B. Impact of transformation trends and strategic challenges in the field of fintech innovations on the financial sector of Ukraine. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2023. № 3. P. 61-67. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-03-61-67>
22. Urikova O., Mysko Y. Regulatory support for the functioning of the FinTech ecosystem of Ukraine. *Scientific Journals and Conferences*. 2025, 9(2), Pp. 179-194. DOI: <http://doi.org/10.23939/semi2025.02>
23. Xie Z., Wu Y. Digital finance, financial regulation and transformation of R&D achievements. *Heliyon*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e30224>
24. Yefremova K. Digital economy technologies and financial security. *Law and innovations*. 2023, vol. 2 (42), Pp. 7-11. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2\(42\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2(42)-1)

Стаття надійшла до редакції 10.10.2025

Стаття рекомендована до друку 10.11.2025

Опубліковано 30.12.2025

Maksym Bilovskyi, Associate Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance of the Faculty of Economics, Head of the Department of Recognition
and Legalization of Foreign Documents, Doctor of Philosophy in Public Administration,
V.N. Karazin University, 4 Freedom Square, Kharkiv, 61022, Ukraine.
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-1028-044X> e-mail: mbilovsky@karazin.ua

FEATURES OF STATE POLICY IN THE FINANCIAL SPHERE IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SOCIETY

Abstract. The article examines the features of the formation and implementation of state policy in the financial sphere of Ukraine in the context of the development of the information society. It is noted that in the context of globalization and the rapid development of information and communication technologies, the formation of the information society is becoming one of the key factors in the socio-economic development of the state.

It is substantiated that the current digitalization of financial relations, the introduction of financial technologies and the transformation of financial markets significantly change traditional approaches to the formation and implementation of state policy. The regulatory and legal support of state policy in the financial sphere is analyzed, the role of key public administration entities, in particular the National Bank of Ukraine, in ensuring financial stability, information security and the development of digital financial services is determined. Considerable attention is paid to the analysis of international experience in the formation and implementation of state policy in the financial sphere in the context of the information society and the possibilities of its implementation in Ukraine. The research methodology is based on systemic and comprehensive approaches, analysis of regulatory and legal acts, comparative analysis of international practices and synthesis of modern scientific research. The results of the study identify key problems and prospects for improving state policy in the financial sector of Ukraine, taking into account the challenges of digital transformation. The main results of the study indicate a gradual improvement of the existing regulatory environment, however, the need for more flexible theoretical and methodological approaches in the formation and implementation of state policy in the context of digitalization of the financial sector has been identified, which should be aimed at strengthening cybersecurity and protecting personal data. It is proven that in the context of Russian military aggression and the introduction of the legal regime of martial law in Ukraine, the institutional architecture of state policy in the financial sector has undergone a significant transformation, which has acquired the characteristics of a critically important element of national security, which has led to a strengthening of the role of the state in coordinating financial processes, concentrating resources and responding promptly to existing crisis challenges and risks. The conclusions of the article contain recommendations for the transformation of state policy in the context of Ukraine's European integration, aimed at supporting the sustainable and safe functioning of the financial sector in the digital era. Prospects for further research are related to the development of integrated public policy models that would ensure a balance between innovation, control, and security in the financial sector.

Keywords: *public management and administration, public policy, financial sector, information society, digitalization of finance, financial technologies (fintech).*

In cites: Bilovskyi, M. O. (2025). Features of state policy in the financial sphere in the conditions of development of the information society. *Theory and Practice of Public Administration*, 2 (80), 175–189. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-2-10> [in Ukrainian].

REFERENCES:

1. Holoskevych, A. V. (2024). Legal basis for the functioning of the financial system of Ukraine. *Naukovi zapysky. Seriya: Pravo*, 16, 323–328. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-323-328> [in Ukrainian].
2. Kovalenko, O. M. (2020). Features of fintech industry regulation in Ukraine. *Finance of Ukraine*, (5), 33-42. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1\(33\)-139-153](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1(33)-139-153) [in Ukrainian].
3. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].
4. Ministry of Digital Concept of development of the information society in Ukraine for 2021-2025 [in Ukrainian].

5. Melnyk, T. Yu. (2022). State support and stimulation of business development in Ukraine during martial law. *Economics, Management and Administration*, 2(100), 3–11. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11) [in Ukrainian].
6. Mishchenko, V.I. (2025). Digitalization of regulation and supervision of the activities of financial institutions. *Economic Space*, 12, 30-44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-30> [in Ukrainian].
7. Nevara, L.M., Zvereva, K.S. (2025). Legal regulation of the digital transformation of the national financial system in the context of European integration processes. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Law*, 89, 4-26. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.26> [in Ukrainian].
8. Nikolayenko, Y.V. (2018). State regulation and financial security of the banking sector of Ukraine: problematic issues and ways to solve them. *Scientific Bulletin of Polissya*, 2(3(11)), 131-137. DOI: [https://doi.org/10.25140/10.25140/2410-957620173\(11\)131-137](https://doi.org/10.25140/10.25140/2410-957620173(11)131-137) [in Ukrainian].
9. Popov, D.I., & Kotukha, O.S. (2024). Transformation of financial law of Ukraine in the context of digitalization. *Bulletin of the University of Law and Economics. Legal Sciences*, 16, 16–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2616-7611-2024-16-03> [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (n.d.). Association agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu> [in Ukrainian].
11. Tseluiko, O. I. (2021). Features of state regulation of the banking system in the conditions of European integration. *Law and Public Administration*, (1), 262–270. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.39> [in Ukrainian].
12. Sheludko, S. A. (2025). Digitalization of banking activities in Ukraine as a challenge and driver in ensuring financial security. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, (18). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-08-07> [in Ukrainian].
13. Alliance for Financial Inclusion (2022). Digital Financial Services Regulation: Current State of Practice Report. *AFI*, 1-112.
14. Datsii, N., Mykolaichuk, M., Herman, A., Horbova, N., Terkhanov, F., Herman, M. (2024). Mechanisms of state regulation of the sphere of financial services to ensure sustainable development of Ukraine in the context of national security: Public administration aspects. *Learning Gate Journal*, 8, 6, 1399-1410. DOI: <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2256> [in Ukrainian].
15. Fedyshyn, M.P., Zhurko, R.V., & Lobko, O.M. (2024). The role of fintech in the financial market development in Ukraine. *The Actual Problems of Regional Economy Development*. 278-291. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.278-291> [in Ukrainian].
16. Gumbo, L., & Chude-Onkonkwo, U. A. K. (2025). Regulatory sandbox as a frontier for innovation and sustainability: A systematic review. *Cogent Business & Management*, 12(1), 2510555. URL: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2510555>
17. OECD. Digitalisation of financial services, access to finance and aggregate economic performance. *OECD Publishing*, 2024, 1-98.
18. State regulation of the digital transformation of the economy. (2023). *American Journal of Business Management, Economics and Banking*, 9, 145–150. URL: <https://americanjournal.org/index.php/ajbmeb/article/view/471>
19. Shostak T. (2025). The current state and mechanisms for assessing digital financial assets in Ukraine. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, 44, 128-138. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15079559> [in Ukrainian].
20. Smirnov, D., Baklanova, O., Sagalaeva, E., Zhukov, A., Tereshchenko, E., & Dolgopолоv, K. (2023). Role of legal regulation in preventing corruption in the market of digital financial

assets in the context of sustainable development. *Journal of Law and Sustainable Development*, 11(5), e557. URL: <https://doi.org/10.55908/sdgs.v11i5.557>

21. Tesliuk, S., Mykhalchuk, B. (2023). Impact of transformation trends and strategic challenges in the field of fintech innovations on the financial sector of Ukraine. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 3, 61-67. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-03-61-67> [in Ukrainian].

22. Urikova, O., Mysko, Y. (2025). Regulatory support for the functioning of the FinTech ecosystem of Ukraine. *Scientific Journals and Conferences*, 9(2), 179-194. DOI: <http://doi.org/10.23939/semi2025.02> [in Ukrainian].

23. Xie, Z., Wu, Y. (2024). Digital finance, financial regulation and transformation of R&D achievements. *Heliyon*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e30224>

24. Yefremova, K. (2023). Digital economy technologies and financial security. *Law and innovations*, 2 (42), 1-14. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2\(42\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2(42)-1) [in Ukrainian].

The article was received by the editors 10.10.2025

The article is recommended for printing 10.11.2025

Published 30.12.2025